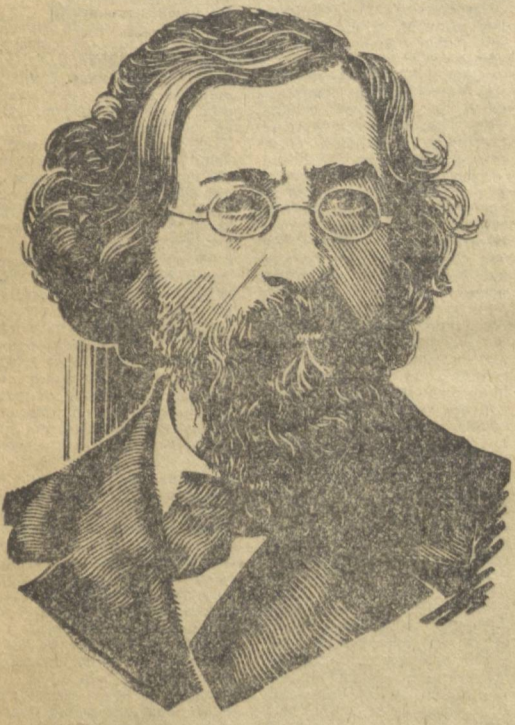

Н. Г. ЧЕРНИШЕВСКИЙ ТАВАЛЛУДИНИНГ 150 ЙИЛЛИГИГА

МАНГУ БАРҲАЁТ СИЙМО

ИЛМИЙ СЕССИЯ

30 июль куни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясида революционер-демократ, атоқли мутафаккир ва адабиётшунос Н. Г. Чернышевский туғилган кунининг 150 йиллигига бағишланган илмий сессия бўлиб ўтди.

Сессия қатнашчилари Н. Г. Чернышевский ҳаёти ва ижодий фаолиятининг асосий босқичларини, унинг ижтимоий-сиёсий қарашларини ва адабий-эстетик принципларини, унинг революцион ахлоқий-бағиш шакллари ҳақида шунингдек Россияда шу жумладан Ўрта Осиё халқлари ўртасида ижтимоий-фалсафий фикрнинг ривожланишига қўшган ҳиссасини кўриб чиқдилар. Республиканинг танқидчи олимлари доклад қилдилар.

Чернышевскийнинг бутун ҳаёти ва фаолияти Россияда XIX асрнинг ўрталарида рўй берган сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ҳодисалар ва ғоявий қурашлар билан chambarchas боғланган. Н. Г. Чернышевский ўзининг ёшлик давридан бошлаб, айниқса Петербург университетиде ўқиб юрган давларида, мамлакатда рўй берётган барча воқеаларни чуқур кузатиб борди. Уларнинг социал ва сиёсий моҳиятини тобора тўла-роқ тушуна бошлади. Ҳозирги кунда буни унинг умрини эслатган меҳнаткаш омманинг озолини учун олиб борилган курашга бағишлади.

БУЮК МУТАФАККИР

Чернышевский ва унинг сафдошлари олиб борган илмий ҳаракатнинг ҳақиқат шундай деб эгани эди: «Меҳнаткаш инсон ўзининг соғлом табиғати, машаққатли турмуш таърибисини туғайди... нарсаларни аслида бахтлироқ синфлардан чиққан оламларда яшашнинг бекиёс даражасига олишироқ, тўғрироқ, чуқурроқ тушунади».

Чернышевский эстетика, этика, тарих, педагогика, адибшунослик фанларининг ривожланишига ҳам ўзининг илмий ҳиссасини қўшди. Чор ҳукумати буюк мутафаккир ва оқилнинг революционерлардан ўқ олиш унинг илмий ва сиёсий қамолотига йўл бермаслик учун барча чораларни кўрди. Чернышевскийнинг йигирма йиллик сиёсий қамолотига тўғри келган тарихий ҳақиқатлардан бири бўлиб қолди. Чернышевскийнинг тарихий фикрлари билан ўқ олиш унинг илмий ва сиёсий қамолотига йўл бермаслик учун барча чораларни кўрди. Чернышевскийнинг йигирма йиллик сиёсий қамолотига тўғри келган тарихий ҳақиқатлардан бири бўлиб қолди.

ТАНҚИДЧИ ИБРАТИ

Машҳур француз ёзувчиси Бюльернинг замонасининг ақлини деб аташ эди. Николай Гаврилович Чернышевскийни ҳам ўз даврининг ақлини, маънавий ва ижтимоий қамолотининг буюк тисмони дейишга тўғри келиши.

Чернышевскийнинг эстетик таълимоти Россиядаги ижтимоий тарқатилиши реал таълимотлардан келиб чиқди. Бу таълимот рус реалистик адабиёти ва санъати юксак бадиий қамолот босқичига кўтарилишга йўл кўрсатди.

У ШУНДАЙ ИНСОН ЭДИ

Улуғ ижодкорнинг танқидчилик тафаккурига ҳос бўлган тарихийлик адабий ҳодисаларнинг бадиий тарқатилиши тарихий ўрчи ва ахамиятини аниқ белгилаб олиш имконини яратди. Чернышевский бундан фойдаланиб, унинг ижтимоий ва сиёсий қамолотини таърифлади.

Чернышевскийнинг танқидчилик тафаккурига ҳос бўлган тарихийлик адабий ҳодисаларнинг бадиий тарқатилиши тарихий ўрчи ва ахамиятини аниқ белгилаб олиш имконини яратди. Чернышевский бундан фойдаланиб, унинг ижтимоий ва сиёсий қамолотини таърифлади.

МАҒРУР КУЙЛАНГАН ҚЎШИҚ

Чернышевский 61 йил умр кўрди, унинг 27 йили турмуш сурганларда кечди. Уни 27 йил асоратда сақлаган чор маъмурилари, албатта, минг хил йўللار билан бу юракни эриштиришга, руҳини сиқиб қўришга, овозини бўғишга уринишкан. Лекин Чернышевский чорлар аср давом этган дўзах азобиغا берилган қўшиқнинг шундай қўшиқчиси эди.

Чернышевскийнинг эстетик таълимоти Россиядаги ижтимоий тарқатилиши реал таълимотлардан келиб чиқди. Бу таълимот рус реалистик адабиёти ва санъати юксак бадиий қамолот босқичига кўтарилишга йўл кўрсатди.

Э. ЮСУПОВ, ФАЛСАФА ФАНАРИ ДОҚТРИ

Э. ЮСУПОВ, ФАЛСАФА ФАНАРИ ДОҚТРИ. Чернышевскийнинг эстетик таълимоти Россиядаги ижтимоий тарқатилиши реал таълимотлардан келиб чиқди. Бу таълимот рус реалистик адабиёти ва санъати юксак бадиий қамолот босқичига кўтарилишга йўл кўрсатди.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Редакция адреси: 700000 ГСП, Тошкент Ленин проспекти 41

Декламация ва Эйдоллар Телевидение

Радио БУГУН